

СВОБОДА СОВІСТІ - ВАЖЛИВА УМОВА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИ ВІНСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

Танчер В.К.

Перш за все - про зв'язки культури і релігії. Це питання одне з тих, які в недалекому минулому було піддане всілякому перекрученню. В наслідок цього наше сучасне українське суспільство потребує правдивої зустрічі релігії і культури.

Спроба марксизму утворити новий гуманізм, який цілком відкидає релігію і спирається лише на атеїзм, та ще й такий, якому надано воєнничого характеру, виявилися неспроможними. Вже тепер ми зрозуміли, то неможна будувати культуру заперечуючи тісний зв'язок релігії і культури.

Насправді релігія є органічною частиною духовної культури людства. Історія духовного життя суспільства свідчить, що існує природна єдність релігії і культури.

Аморфній первісній свідомості первісної людини була властива синкретична злитність елементів суспільної свідомості і тому в первісній культурі релігійне і нерелігійне було не розчленоване. Подальший розвиток культури проходив в умовах невпинного прогресу суспільної свідомості, відбувалося відгалуження окремих форм суспільної свідомості, в тому числі виділення окремої релігійної свідомості. Людство відкрило Бога і виявило в релігії ставлення до Нього. А в культурі відбувався синтез розгалужених форм суспільної свідомості, релігія виступила ферментом цього синтезу і це привело до активного домінування релігії в духовній культурі людства.

Вплив релігії на культуру особливо посилювався з виникненням християнства. Заперечуючи язичницьку культуру і, разом з тим, вбираючи з неї найкращі досягнення гуманізму, християнство відкрило нові обрії гуманізації культури. Друге тисячоліття нашої ери було особливо плідним для цього процесу. Це яскраво видно в культурі людських відносин, в мистецтві, літературі, філософії і науці.

Зазначимо також, що в сучасну епоху виникла загроза традиційним вартостям культури з боку зурбанізованого постіндустріального суспільства, яке володіє високоорганізованими засобами комунікації та контролю над свідомістю. В цих умовах релігійна культура, яка спирається на історичний досвід людства, особливо на сумний досвід ХХ століття з його революціями і світовими війнами, виступає як важливий чинник самозбереження світової культури.

Зазначивши єдність релігії культури, як духовних явищ суспільства проаналізуємо значення цього факту для вирішення практичних проблем культурно-виховної роботи в Армії.

Культурно-виховна робота в армії має своїм завданням невинне піднесення культурного рівня військовослужбовців, збагачення їх свідомості культурними цінностями. Ці цінності можуть бути передані, головним чином, через освіту. В цьому разі ми можемо звернути увагу на релігійну освіту в Армії, яка все більше і більше набирає системного характеру. Вивчення віруючими військовослужбовцями Біблії, інших релігійних джерел поглиблює їх віросповідні знання, розширює культурний обрій. Вони знайомляться з історією релігії, що відкриває можливості більш повного розуміння історії культури, мистецтва, громадянської історії. Звернемо увагу на те, що мистецтво завжди брало сюжети в релігії. Зрозуміти сенс і зміст окремих творів мистецтва неможливо без знання Біблії. Вивчення сучасної релігії дає можливість зрозуміти сучасні суспільно-політичні процеси, сприяє вихованню сучасної політичної культури.

Вирішальним наслідком культурно-виховної роботи в Армії є зміцнення військової дисципліни, побудова її на гуманізмі і людяності, дотримання особовим складом військ моральних норм і загально визнаних принципів військової діяльності. Релігійне розуміння прав і обов'язків військовослужбовців спирається на саме ці положення. Релігія вчить військовослужбовців дотримуватися закону, виконувати вимоги військової присяги, статутів, наказів командирів. Тим самим вона сприяє засвоєнню основних положень військової культури, вона сама стає частиною військової культури. Отже, релігія в Армії стає важливим чинником не тільки соціально-психологічної підготовки, але і підготовки бойової, вона може сприяти підвищенню боєготовності Збройних Сил України.

Налагодження культурно-виховної роботи релігійного характеру можливе лише на послідовному додержанні в Збройних Силах України принципів свободи совісті та віросповідання. Вони чітко викладені в міжнародних угодах з проблем прав людини, до яких приєдналася Україна, сформульовані в Конституції України /1996р./, а також в Законі України "Про свободу совісті та релігійні організації" /1991р./

Законодавство про свободу совісті захищає права людини, права релігійних організацій, права переконань, які висловлені у релігійному віровченні. Законодавство про свободу віросповідання захищає рівність релігійних вчень, рівність різних релігій перед законом.

В проведенні культурно-виховної роботи релігійного характеру, незалежно від того, хто її буде проводити: чи представник якоїсь

церкви, чи віруючий командир чи начальник, або навіть будь-який громадянин, то одержав доступ до військової частини, не може бути ніякого примусу. Не можна на молитву водити строем, не можна читати проповідь людям, яких силоміць зібрали в аудиторію. Виховний ефект таких заходів буде мінімальний. Закон, одночасно, передбачає притягнення до кримінальної відповідальності за учинення перешкод в здійсненні культових дій віруючих. Потрібно поважати релігійні почуття військовослужбовців, які додержуються будь-якої релігії.

Душпастирська робота в Армії мусить бути організована так, щоб можна було уникнути релігійної конкуренції, змагання за прозелітів, при чому ясно, що заборонити місіонерські намагання нема ніякої потреби.

При додержанні Закону про свободу совісті культурно-освітня робота в Армії, яку будуть проводити представники церков і релігійних організацій, буде сприяти Зброшнім Силам виконувати свої обов'язки по захисту суверенітету і незалежності України.

ИСЛАМ В КРЫМУ: НАЦИОНАЛЬНО-РЕЛИГИОЗНАЯ САМОИДЕНТИФИКАЦИЯ КРЫМСКИХ ТАТАР

Бойцова Е. Е.

Располагаясь на стыке торговых путей между Причерноморьем и Средиземноморьем, Крым всегда находился в сфере этномиграционных процессов. Поэтому естественно, что на формирование духовной и материальной культуры крымскотатарского народа оказали влияние элементы скифской, греческой, готской, гунской, хазарской, кыпчакской и тюркомусульманской культур. Многообразие непрерывно менявшихся в течение столетий этносов нашло отражение в существующей до настоящего времени диалектной структуре крымскотатарского языка (16, 10).

Процесс исламизации крымского полуострова начался в XIII в. В 1221-1222 г.г. войскам сельджукского правителя Конья султана Ала ад-Дина Кайкубада I удалось занять Сугдак (современный Судак). В городе была построена мечеть и назначены кадий, хатыб и муэдзин. Однако, как предполагает В.В. Бартольд, вскоре они были изгнаны (2, 480).

С монгольского завоевания началась новая полоса в истории Крыма. Впервые монголы появились в Крыму в 1223 г., а утвердились в степной части в 1239 г.. С 1242 г. Крым стал составной частью Золотой Орды. Во второй половине XIII в. золотоордынская администрация обосновалась в степной части Крыма в г. Солхат (современный Старый Крым).